

TØNDER FJERNVARME

50 ÅR
1963
2013

Vi har meget
at fejre

– og meget at glæde
os til

50 år i medgang og modgang

Hvis modgang styrker, så står Tønder Fjernvarme umådelig stærkt her ved sit 50 års jubilæum. Det har været 50 år med flere udfordringer, end nogen kunne drømme om. Nu er der imidlertid udsigt til at få geotermisk varme inden for de næste år, så byen kan glæde sig til både billigere og grønnere varme. Og selskabet kan forhåbentlig se frem til mere fredelige tider.

Ingen nem fødsel

Den 16. april 2013 er det 50 år siden, Tønder Fjernvarme så dagens lys ved et møde på Tønderhus. Allerede her havde idéen dog mødt sin første forhindring. I 1952 havde et ingeniørfirma konkluderet, at det ikke var en god idé at lægge fjernvarmerør i Tønder blandt andet på grund af jordbundsforholdene.

I 1963 var stemningen positiv, og de første fjernvarmerør blev lagt i den usædvanligt regnfulde sommer. Byen sejlede i vand, men rørene blev støbt, og de første boliger fik fjernvarme. Siden er det ikke vejret, der har drillet. Men stort set alle andre forhold har fra tid til anden udfordret fjernvarmen i Tønder. Alligevel er det lykkedes at udbygge fjernvarmen og modernisere den gennem alle årene. Her i folderen kan du se nogle af de mange milepæle i vores historie.

Tilslutning af ny forbruger i Spikergade

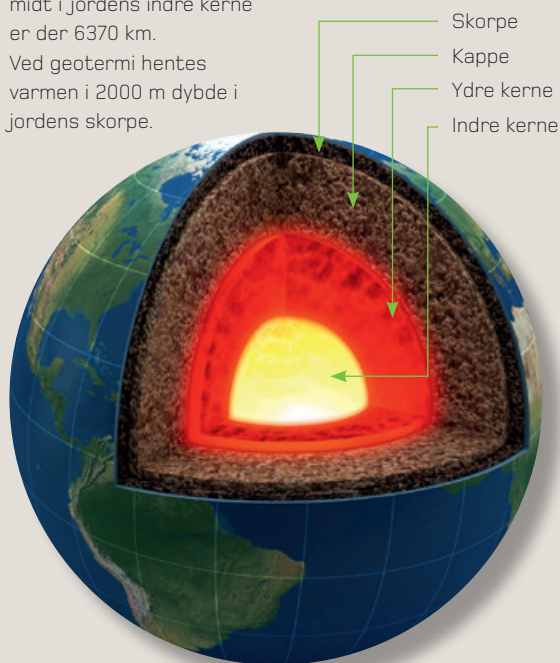
Geotermi giver en ny start

Formålet er – og har alle dage været – at sikre Tønders borgere en stabil varmeforsyning til en fornuftig pris. I de senere år har vi også fået fokus på klimaet, og det har bragt muligheden for geotermi ind i billedet.

Her ved jubilæet er vi meget tæt på at sætte gang i byggeriet af et geotermianlæg, der kan gå i drift i 2015. Så udsigterne er nok lysere end nogensinde.

Velkommen til jubilæum hos Tønder Fjernvarme!

Fra jordskorpen og ind midt i jordens indre kerne er der 6370 km. Ved geotermi hentes varmen i 2000 m dybde i jordens skorpe.

Tønder får ren varme fra jordens indre

Om alt går vel, kan borgerne i Tønder lene sig ved geotermisk varme fra 2015. Varmen fra jordens indre har en lang række fordele. Som energikilde er den:

- Uendelig
- Uafhængig af vind- og vejrforhold
- 100 procent CO₂-neutral
- Uden støj og lugtgener
- Billig
- Ufarlig og uden forurening

Der er også minimale omkostninger til vedligehold. Tønder Fjernvarme anslår, at en gennemsnitsbolig kan spare 5.000 kr. om året, når geotermien er fuldt indfaset.

Når vi leder efter geotermisk varme i Tønder, går vi 200 millioner år tilbage i tiden. Sandstenslaget med det varme vand ca. 2.000 meter nede i undergrunden kaldes Bunter. Det er lige inden, der bl.a. var dinosaurer til, og hvor klimaet var meget varmt og tørt. Tidsalderen kaldes Trias-tiden.

1963

16. april er der stiftende generalforsamling i Tønder Fjernvarmeselskab a.m.b.a. Trods en regnfuld sommer, problemer med den kommunale lånegaranti, kamp om beliggenheden og en uventet udvidelse ud ad Ribelandevej faldt alt i hak, og de første ca. 200 ejendomme fik fjernvarme.

1970

Tønder Fjernvarme overtager Tønder Andelsboligforenings varmecentral. Det baner vejen for at udvide i Tønder Vest.

1968

Tønder Fjernvarme får sin første ansatte, fru D. Friis, og eget kontor.

1960

1965

1970

1967

Værket udvider med en ny fueloliekedel, der giver kapacitet til den stigende tilslutning.

1970'erne

Op gennem 70'erne kæmper fjernvarmen løbende med gennemtærede betonrør. Udskiftningen til præisolerede stålrør er en bekostelig, men nødvendig affære.

Viceborgmester S. A. Ørneborg tager det første spadestik. Blandt andre ses fra venstre: Manufakturhandler Helmuth Friis, advokat Hans-Jacob Hansen, skotøjshandler Karl Nissen og kommunaldirektør Ludvig Nielsen.

1973

Oliekrisen får oliepriserne til at stige til det tredobbelte. Tønder Fjernvarme formår at holde sin budgetoverskridelse på 'kun' 75 %. Det skyldes fornuftige storindkøb, der blev opbevaret i den gigantiske lagertank, værket til alt held havde indkøbt i 1972.

1982

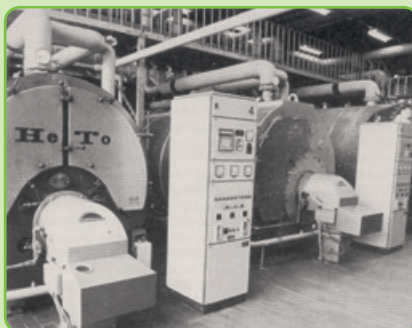
En ny kommunal varmeplan lægger op til, at alle nye boligområder skal forsynes med naturgas, og at Tønder Fjernvarme skal aftage varme fra et nyt naturgasfyret kraftvarmeværk. Bestyrelsen kæmper for at bevare sin valgfrihed med hensyn til energiforsyning.

1985

Det lykkes bestyrelsen at få vedtaget nye tariffer med et større fast bidrag. På den måde bidrager alle mere ligeligt til fjernvarmens faste udgifter, vedligeholdelse og udvikling.

1975**1980****1985****1976**

Efter langstrakt uenighed om, hvor fjernvarmen må bygge en ny central, får problemet en uventet løsning: Fjernvarmen aftaler at aftage overskudsvarmen fra Tønder Tekniske Skole undervisningskedler på skorstensfejerskolen.

Varmecentralen på Tønder Tekniske Skole

1984

Tønder Fjernvarme får afslag på at opføre et affaldsvarmeværk. Efter en skarp debat med kommunen bliver fjernvarmen i stedet pålagt at omstille til naturgas. Det sker i 1986.

Teknisk Skole tilbyder sig som konkurrent til fjernvarmen, men sagen ender med, at Tønder Fjernvarme overtager varmecentralen på Teknisk Skole.

1988

25 års jubilæet bliver fejret i god stemning. Fyringsøkonomien er forbedret med ca. 30 % på 7-8 år. Tilslutningen er i vækst, og ny kunde er også Tønder Sygehus. En stor sejr efter mange års tilhærmelser.

2000

Tønder Fjernvarme krydser Vidåen med en ny hovedledning for at tilslutte Holmeskolen.

1995

Varmeleverance fra industriel overskudsvarme begynder.

1999

Den nyindkøbte nødgenerator viser sit værd da decemberstormen raser over landet.

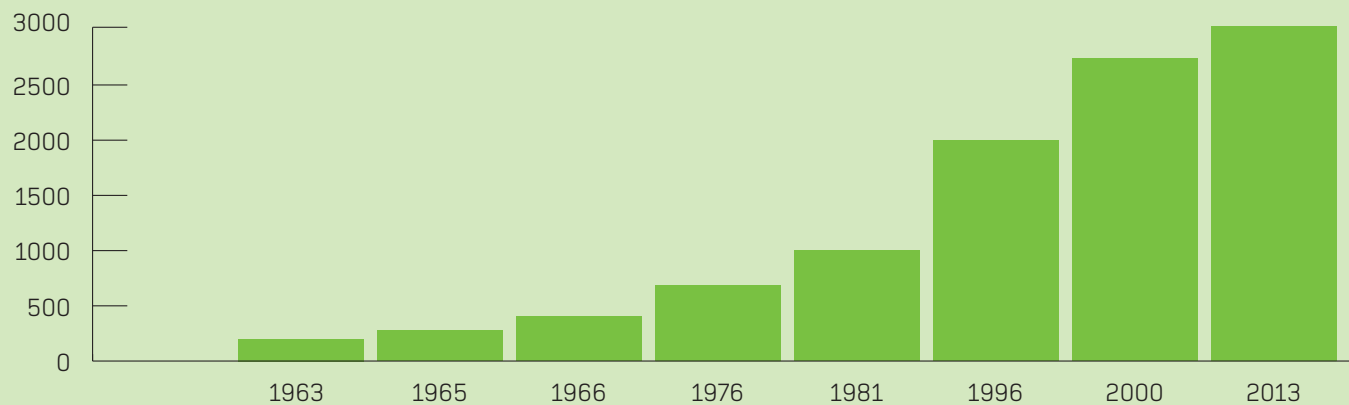
1985

1990

1995

2000

Tilslutninger til fjernvarmen i Tønder gennem de sidste 50 år

2004-2006

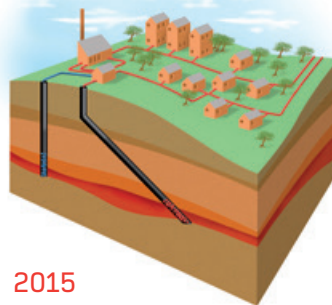
Tønder Fjernvarme udarbejder flere alternative projekter til varmeforsyning. Et forslag til kedler baseret på træflis bliver først godkendt, men senere afvist. Et projekt, der skal udnytte overskudsvarme fra Hydro Aluminium, kan ikke gennemføres på grund af afgifter.

2010

Endelig lykkes det. Tønder Fjernvarme udarbejder projekter med sol, biobrændsel og geotermi, og det bliver besluttet at arbejde videre med etablering af geotermisk varme.

2005

2010

2015

Geotermisk varme til kunderne. Teknikken med produktions- og injektionsboring samt pumper sikrer, at der er et konstant tryk på vandet, og at det underjordiske vandreservoir bevares intakt.

2015

2020

TØNDER FJERNVARME

50 ÅR
1963
2013

2013

Vi fejrer 50 års jubilæum med udsigt til en lys fremtid. De første borerer til geotermi-projektet er planlagt til efteråret.

2018

Tønder Fjernvarme vil udbygge forsyningområdet og arbejder på lønsomme produktionsanlæg.

Da fjernvarmen kom til Tønder Vest

Oftentimes was talk about nat-work in hard, hard frost. One day, when we became familiar with a project early in the morning, I tried to get the heat by 5 o'clock by going to the bath. I was tired by 10 o'clock in the bathwater, which had become cold!

- Fritz Dohrn, svejser og fjernvarmens følgesvend gennem 25 år

Ellen er vist den mest præcise titel

De mennesker, jeg har mødt på kontoret, har betydet meget. På en af mine sidste arbejdsdage kom for eksempel en ældre dame med chokolade til os. Det var for at sige tak for, at vi hjalp hende til lidt varmhjælp, som hun ikke selv vidste, at hun kunne få. Og det kan jo godt betyde meget, når man kun har folkepension og intet andet.

- Ellen Madsen, regnskabsfører og meget andet gennem 28 år.

Et stort aktiv for byen

In his whole life he has the local district heating company been an exponent for security and stability. At the same time the company is forward-looking and with development. It sees in e.g. with the company's engagement in an exciting project about utilization of geothermal energy. On the municipality's behalf I wish you good luck with 50 years jubilee.

- Laurids Rudebeck, borgmester

Nørremarkscentralen (1970)

Tønder Vest central. Opført i 1995 i forbindelse med nedlæggelse af kedelcentral på Tønder Tekniske Skole

Skomagerens søn – kunde fra starten

Carl Nissens far, Karl Nissen (Calle Schuster) var meget engageret i fjernvarmeselskabet, og var med til at byde velkommen ved det møde, der nogle år efter førte til stiftelsen af Tønder Fjernvarme. Min far, Karl Nissen, sagde altid: "Fjernvarmen fik forureningen væk fra byen".

- Carl Nissen, kunde i alle 50 år

Formanden, der ikke bøjede af

Rudi Jensen er den, der om nogen kender Tønder Fjernvarmes historie - og de mange interesser omkring den. Først sad han 10 år i bestyrelsen, og derefter sad han 31 år som formand. Interesser var der mange af: Kommunen, Naturgas Syd, Brødrene Hartmann, Energistyrelsen og andre statslige energimyndigheder, lokale institutioner og ikke mindst fjernvarmebrugere i Tønder, som Rudi Jensen viede 41 år af sit liv til at kæmpe for. Her stod han model til mange gange nej. Der var ikke meget ros. Men Rudi Jensen er opvokset i den stride vestenvind i Højer. Så han bøjer ikke af så let.

Den skeptiske storkunde

Efter mange års skepsis kom der skred i tingene, da naturgassen i 1988 kom til byen. Nogenlunde samtidig sprang sygehusets store olietank læk. Året efter blev sygehuset sluttet til fjernvarmen, og det har vi aldrig fortrud. Det fungerede fra dag ét!

- Jørgen Ulletved, daværende teknisk chef og leder af den tekniske afdeling på sygehuset

*Geotermigrunden.
Tønder Fjernvarmes fremtidige varmeforsyning*

Det er os du møder til daglig

Direktør
Johnny Pedersen

Som direktør skal Johnny fordele sin tid mellem den daglige drift og arbejdet med at sikre en stabil fjernvarmeforsyning de næste mange år. Energibesparelser fylder meget, og det gør geotermiprojektet og lokale samarbejder også.

Økonomimedarbejder
Sus Elming

Når du ringer til Tønder Fjernvarme, er det næsten altid Sus Elming, du får i røret. Sus kom til som bogholder i oktober 2012.

Administrativ driftsassistent
Birge Fabricius

I sine 26 år hos Tønder Fjernvarme har Birge Fabricius set det meste. Han er også manden bag det anlæg, der står for styring, regulering og overvågning af hele fjernvarmenettet.

Driftsassistent
Kurt Thomsen

Kurt vedligeholdender vores centraler, udfører målerservice og kundeservice hos dig

Driftsassistent
Tom Andreasen

Ved service på brugieranlæg møder du Tom, der også skifter målere og hjælper til på ledningsnettet og på vore centraler.

Ledningsassistent
Jesper Hansen

Jesper møder du på ledningsnettet ved reparationer på stik- og hovedledninger, samt ved udskiftning af ventiler.

Bestyrelsen

Formand Peter Nørkjær

Formand siden 2011 og tidligere forretningsfører i Tønder Andels-boligforening. En mand der tror på en ny og optimistisk fremtid for Tønder Fjernvarme

Næstformand Ole Andersen

Tønder Fjernvarmes næstformand har en teknisk baggrund, der har været en gevinst for selskabets driftsmæssige og fremtidige udvikling.

Bestyrelsesmedlem Jens Boutrup

Mangeårigt medlem af Tønder Fjernvarmes bestyrelse. Tidligere entreprenør og formand for teknisk udvalg. Fjernvarmekunde i over 40 år.

Bestyrelsesmedlem Verner Leonhardt

Mangeårigt medlem af bestyrelsen med teknisk baggrund og med stor interesse for Tønder Fjernvarmes rolle i lokalsamfundet.

Bestyrelsesmedlem Andreas J. Nissen

Nyindtrådt medlem af bestyrelsen og har en økonomisk baggrund. Andreas har udvist stor interesse for fjernvarmeselskabet igennem flere år.

Udskiftning af tærede ledninger i Spikergade.

TØNDER FJERNVARME

50 ÅR
1963
2013

Tønder Fjernvarmeselskab A.m.b.a.

Østergade 83, 6270 Tønder, Tlf. 74722801

www.tonder-fjernvarme.dk